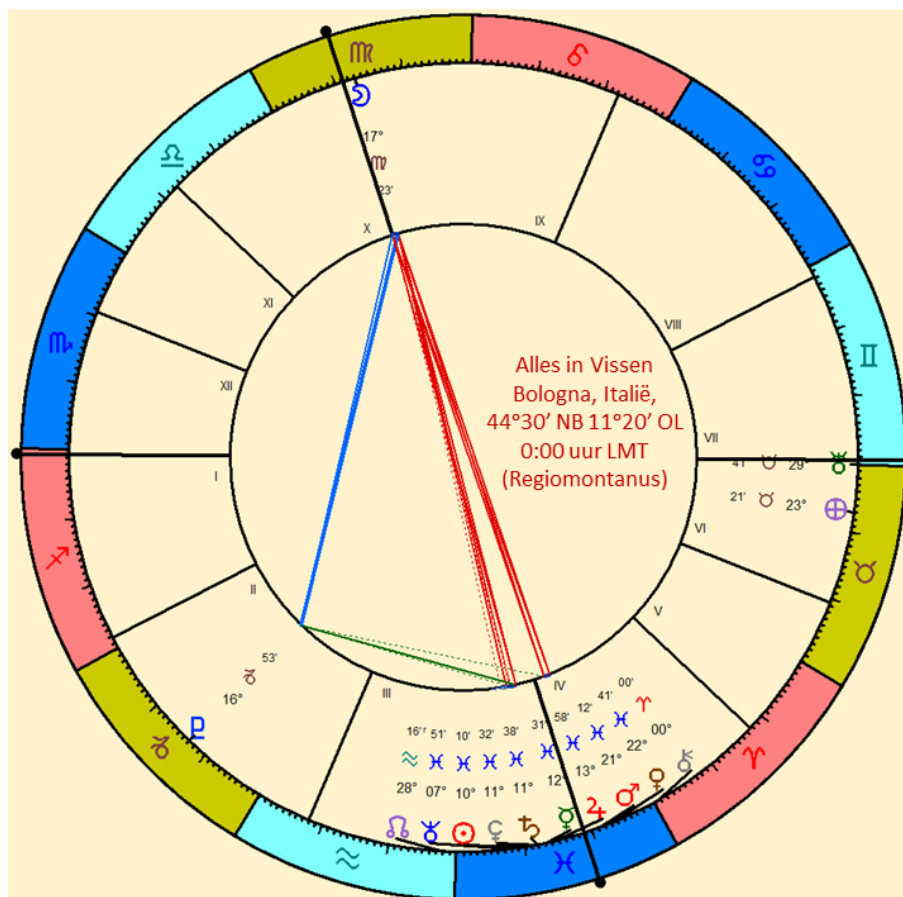

Zondvloed of religie?

De zestiende eeuw was de tijd van de reformatie en de strijd tussen katholiek en protestant om Het Ware Geloof. Ik groeide op met heldenverhalen over ogenschijnlijk doodgewone mannen en vrouwen die hun gereformeerd-zijn met leeuwenmoed beleden en dat vaak met de dood moesten bekopen. Wat bezielde die mensen om zich voor een nogal droevig geloof te laten verbranden, vroeg ik me als kind af. En door de jaren heen bleef ik het me afvragen.

Bij het voorbereiden van een lezing in het najaar van 2011 werd ik er weer eens mee geconfronteerd. Ik stuitte op een datum, 20 februari 1524, waarnaar al vele jaren daarvoor met angst en beven was uitgezien. Astrologen hadden berekend dat op de dag in kwestie alle planeten in de Vissen zouden staan en voorspelden enorme overstromingen die het einde van de wereld zouden betekenen. Uiteindelijk ging de gevreesde dag voorbij zonder noemenswaardige rampen. Ik maakte een horoscoop voor middernacht in Bologna, een toen vooraanstaande universiteitsstad, en sloeg die op in mijn archief onder de kop "religie" met de bedoeling hier ooit verder in te duiken.

Ik had het idee dat de verwachte rampen meer een religieus karakter zouden hebben gezien de zware bezetting van het teken Vissen. Onlangs heb ik een en ander nader onderzocht, en in dit artikel vertel ik het verhaal dat begon met een veldslag op 20 februari 1524.

Acht planeten in Vissen

Op 20 februari 1524 stonden alle klassieke planeten in Vissen, evenals trouwens Neptunus, maar dat wist men toen nog niet. Alleen de Maan stond elders, in Europa vanaf middernacht in Maagd en vanaf een uur of acht 's avonds in Weegschaal.

Astrologen voorspelden dat de wereld ten onder zou gaan aan een grote zondvloed. Uiteindelijk gebeurde er die dag weinig bijzonders, althans in Europa.

De slag bij Olinstepeque

Echter, in het gebied dat nu Guatemala heet, was wel degelijk sprake van een reeks gebeurtenissen met enorme gevolgen, te beginnen met de slag bij Olinstepeque op 20 februari 1524. En een Europees land veroorzaakte dit alles.

De Spanjaarden waren bezig Midden-Amerika te veroveren, maar de Quiché, een Mayavolk, bleven zich verzetten. In de loop van februari 1524 vond een reeks veldslagen plaats. De Quiché vochten met wisselend succes in de grote bergketens achter de kust van Zuidwest-Guatemala. Maar op die fatale 20e februari kwam de Spaanse cavalerie in actie. De Quiché hadden nog nooit een paard gezien, raakten verward, en hun strijdmacht werd in de pan gehakt. Hun laatste koning, Tecún Umán, sneuvelde. Volgens sommige bronnen gebeurde dit al tijdens een eerdere veldslag op 12 februari, maar het gevecht van 20 februari betekende in feite het einde voor het koninkrijk van de Quiché.

Zij moesten zich onderwerpen aan de Spanjaarden - voor hen een mooie dag, een tragedie voor de Quiché. Zie horoscopen 1a en 1b op p. 5 en 6.

Een christelijke jihad

De dag na dit gebeuren, op 21 februari, kwam het Spaanse leger aan in het vlakbij gelegen plaatsje Tzakahá, door de Spanjaarden hernoemd als San Luis Salcajá. Er werd een mis opgedragen in de open lucht en er werd begonnen met de bouw van de eerste kerk van Guatemala.

Want dat was het nogal schijnheilige doel van deze veroveringen (die in werkelijkheid gingen om bodemschatten): heidenen bekeren tot Het Ware Geloof. Je zou het optreden van de Spanjaarden kunnen betitelen als een kruistocht of als een christelijke jihad. Dat is typisch Vissenproblematiek. Niet water was het thema van al die planeten in Vissen, maar religie. Hoe dat ook zij, ook op 21 februari stonden er nog steeds zeven planeten in de Vissen.

Ter oriëntatie vind je hierna een kaart van zuidwest Guatemala, waarop de veroveringen van Pedro de Alvarado staan weergegeven. Daaronder is een klein kaartje te zien van dit deel van Guatemala in onze tijd.

Olinstepeque en Salcajá bestaan nog steeds; de plaatsjes liggen vlakbij elkaar en ongeveer 6 km ten noorden van Quetzaltenango, zie het moderne kaartje. Q'umarkaj (ook wel Utlán genaamd) ligt even buiten het huidige Santa Cruz del Quiché.

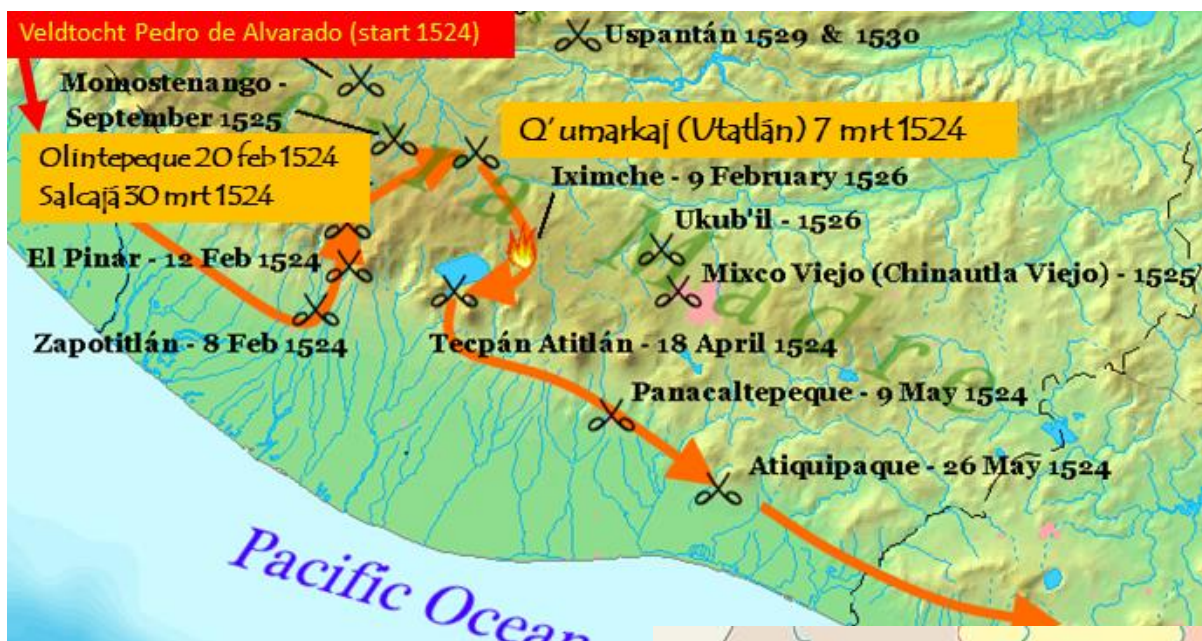
Hoe het verder ging

Een week of twee na Olinstepeque, om precies te zijn op 7 maart (horoscoop 2, p. 7), kwamen de Spanjaarden aan in de hoofdstad Q'umarkaj. De stad lag even buiten het huidige Santa Cruz del Quiché.

Aangezien Pedro de Alvarado de gastvrijheid van de mensen daar wantrouwde, werden op zijn bevel de leiders van de Quiché op de brandstapel gezet. Vervolgens stak hij meteen ook maar de hele stad in brand. De Alvarado vond het buitengewoon slim van zichzelf dat hij de zaak zo netjes had afgehandeld.

Op Pasen 1524 werd de nieuwe kerk in Salcajá in gebruik genomen (horoscoop 3, p. 8). Dat viel in 1524 op 30 maart. Bij die gelegenheid werden nog levende Quichéleiders gedoopt.

Ter oriëntatie

De kaart hierboven is een detail uit een kaart waarop de veroveringen van Pedro de Alvarado en Hernán Cortés zijn weergegeven (bronnen 4). Het aandeel van Cortés heb ik weggesneden. Voor de duidelijkheid heb ik de plaatsnamen die ik in dit verhaal gebruik in een geel vak gezet. In het origineel staan ze ook op de kaart, maar het leek me handig ze te markeren.

Op het kaartje rechts (bronnen 5) heb ik de plekken gemarkeerd die boven in een geel vak zijn gezet.

Foto's

Portret van Pedro de Alvarado. De Spaanse conquistadores waren geen lieve jongens, maar over deze man zijn alle bronnen eensluidend: hij was opvallend wreed.

Foto: Engelse Wikipedia (bronnen 7).

Op de website "Executed Today" vind je informatie over executies door de eeuwen heen. Het verhaal over de Quiché is goed gedocumenteerd en zeer informatief. Je kunt er ook lezen dat De Alvarado tevreden was over zijn acties (bronnen 8).

Wat er nog over is van de oude hoofdstad van de Quiché, Q'umarkaj, even buiten de moderne stad Santa Cruz del Quiché. Na het optreden van De Alvarado is Q'umarkaj nooit meer herbouwd.

Foto: Engelse Wikipedia (bronnen 6).

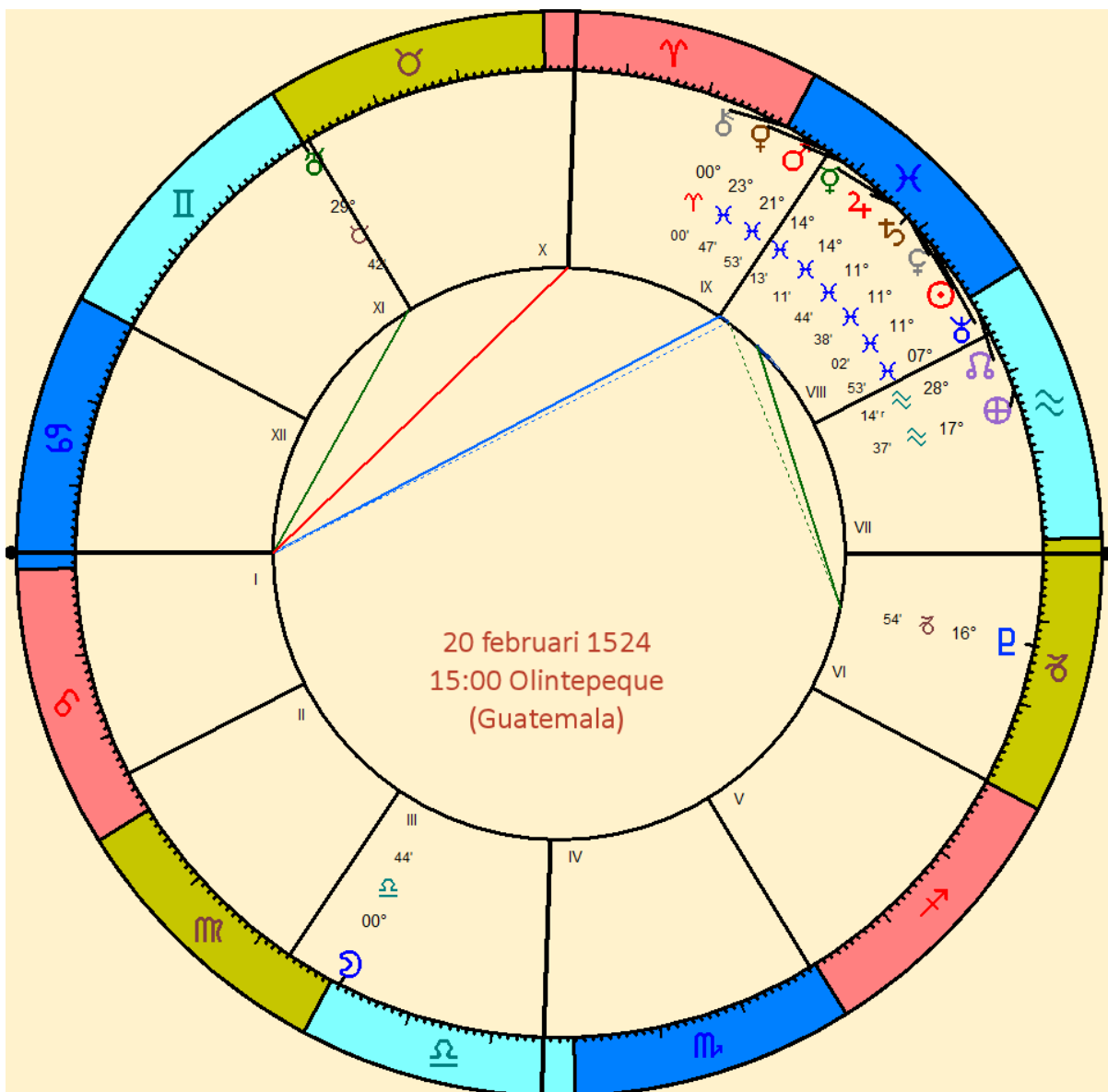
Het kerkje dat in februari/maart 1524 in Salcajá is gebouwd, staat er nog steeds. Het is de oudste christelijke kerk in Guatemala, en gewijd aan San Jacinto.

Foto: Engelse Wikipedia (bronnen 9).

Bijlage: De horoscopen

Voor de horoscopen bij dit verhaal heb ik het huizensysteem van Regiomontanus (1436-1476) gebruikt, omdat dit systeem in de zestiende eeuw wel meer werd toegepast. Wat de horoscopen 1a en 1b betreft: de slag is in de loop van de middag geëindigd. De zon ging die dag onder om 18:05. Ik heb 15:00 uur (vrijwel precies halverwege de middag) als tijd gekozen, omdat de planeten in Vissen om die tijd ook nog allemaal in huis VIII stonden.

Horoscoop 1a: De slag bij Olinthepeque

Voor de liefhebbers is op p. 6 ook nog een vierkante horoscoop opgenomen volgens een in de oudheid tot halverwege de 17^e eeuw gebruikelijk model. Hier zijn de Zwarte Maan en Cheiron weggelaten en is het Pars Daimon (Φ, de Griekse hoofdletter Phi) toegevoegd. Het symbool heb ik overigens overgenomen van Chris Brennan (bronnen 12). De transsaturnale planeten zijn klein afgedrukt.

Horoscoop 1b: De slag bij Olintepeque, vierkant

Kort commentaar

In de vierkante horoscoop zie je wat duidelijker hoe dicht de planeten in de Vissen bij elkaar staan: zeven binnen een ruimte van 16°. Ze staan om 15:00 uur ook nog allemaal in huis VIII, inclusief de noordknoop ♁.

Vissen: Een kwestie van religie voor beide partijen; de religie van de winnaar “wint”.

Huis VIII: dood voor de Quiché, het beheer over andermans goederen voor de Spanjaarden.

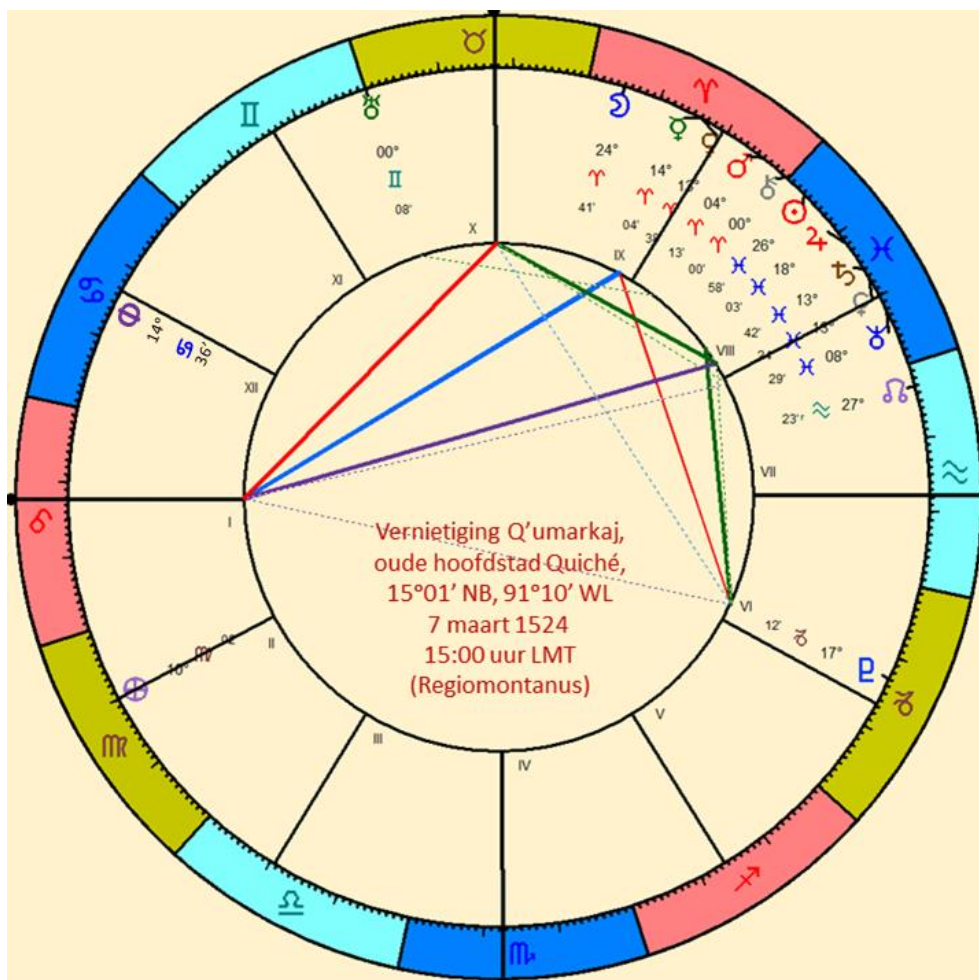
♁ in VIII: er moet eerst puin worden geruimd voor je kunt gaan bouwen. Men denkt recht te hebben op het bezit van de ander. Dit geldt wel heel duidelijk voor de Spanjaarden.

Ongeaspeteerde Maan in III, net in Weegschaal beland: je doet je eigen zin. Je hebt geleerd lief te doen, dat is de enige manier om veilig te zijn. Nieuwsgierig en onrustig. Het lief doen is van toepassing op de Quiché, die zich onderwerpen en op die manier proberen in ieder geval hun leven te redden. De andere twee punten zijn vooral van toepassing op de Spanjaarden.

Opmerkelijk: **Pluto staat in Steenbok** (Kerst 1515-3 feb 1532), net als nu (27 jan 2008-22 jan 2024). Ook de Reformatie begon in die periode (1517). Dit geeft te denken.

Horoscoop 2: het einde van Q'umarkaj (Utatlán)

De datum voor deze horoscoop vond ik op "Excuted today" (bronnen 8). Als tijdstip heb ik weer voor 15:00 uur gekozen omdat het hele gebeuren ongetwijfeld de nodige uren in beslag heeft genomen, en het einde van de slachting de verwoesting is waar het hier om gaat.

Kort commentaar

Er staat nog altijd een heel cluster planeten in ♋: ♃, ♁, ♀ en ☉. Ook VIII is nog steeds goed bezet met ♁, ♀, ☉ en ♄. Inmiddels zijn ♄ (nog wel in VIII), ♀ en ♃ (nu in IX) doorgeschoven naar ♌, waar ook de ☽ vanuit de ♏ op 20 februari is aangeland.

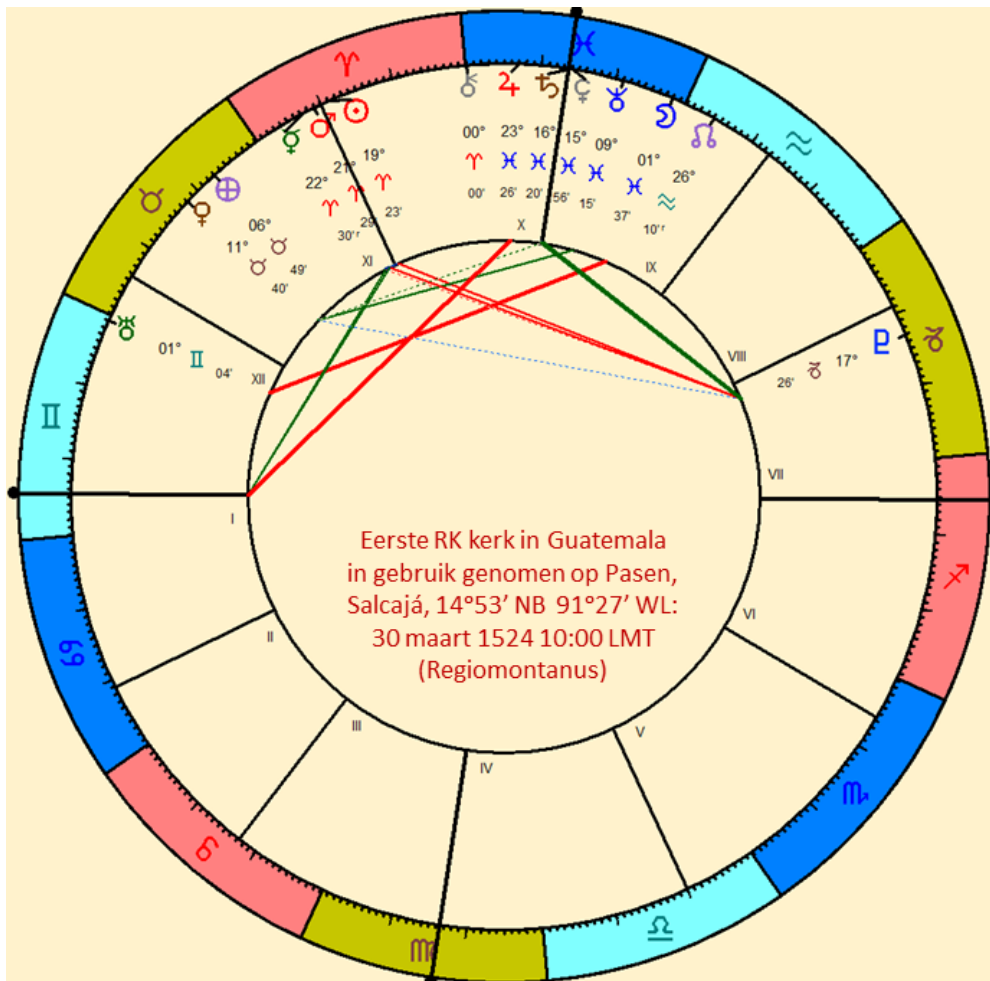
Typerend is m.i. ☿ op de cusp van huis II: het rijk van de Quiché is nu bezit van de Spanjaarden – in ieder geval in hun eigen ogen. Het Pars Daimon ☿ staat 14°36' in ♏ cusp huis XII, een religieus getinte positie.

Veelzeggend vind ik ook de Δ van de ♄ ♀-♀ met ASC ♏. Dit staat m.i. voor De Alvarado die de uitnodiging van de Quiché niet aanneemt, omdat hij bang is voor een hinderlaag. Dus nodigt hij de leiders uit in zijn legerkamp met vriendelijke woorden en beloften (zoals hij zelf schrijft), verbrandt ze, en klopt zich vervolgens op de borst: "Dat heb ik toch even heel goed gedaan!".

En ten slotte, Wim Simmers schrijft over de ♁ in 7: “In een zeer donker draaiboek wil men de ander bezitten (...) en de verbinding die men heeft is verstikkend, (...) waarbij de één de ander alleen maar wil ‘hebben’ en zijn of haar partner uitperst, en de ander wil geven”. En over ♀ in 1: (...) (hij) voelt mogelijk niet dat er een grens bereikt is”. Ik vind deze opmerkingen op een subtiele manier zeer toepasselijk voor deze situatie.

Horoscoop 3: Kerk in Salcajá in gebruik genomen

Eerste Paasdag viel in 1524 op 30 maart. Ik heb als tijdstip 10:00 uur gekozen, omdat ik aanneem dat de opening van de kerk met een Hoogmis werd gevierd (bronnen 10).

Kort commentaar:

♃, ♀, ♁ en ♄ in ♏, ♁ exact in het MC. ♁ staat in ♐ in XII exact vierkant ♃ in ♏ in IX, ♄ exact vierkant ASC ♐.

Het teken ♏ speelt nog steeds een belangrijke rol, en dus ook de religieuze thematiek. Maar nu wordt er doorgepakt, zie het stellium ♃-♄-♁ in ♏, dat ook nog ♁ ♐ staat en ♏ ASC. Met ♁ ♄ ♁ in XI lijkt men goede relaties belangrijk te vinden. De ♄ staat ook nog ♏ ♀.

Slotopmerking

De commentaren zijn bedoeld als voorzet. Ik hoop dat ze je tot nadenken stemmen!

Bronnen

1. De horoscopen zijn gemaakt met Planetdance van Jean Cremers.
2. De vierkante horoscoop is een eigen product, getekend op basis van 16^e-eeuwse horoscoopfiguren. Als symbool voor het Pars Spiriti (Pars Daimon) gebruik ik Φ . Ik ontleen dit aan Chris Brennan, zie zijn site Hellenistic Astrology:
<https://www.hellenisticastronomy.com/2014/07/17/glyph-for-the-lot-spirit/>.
3. <https://www.ontthisday.com/date/1524/february/20> - Op de website "On this day" kun je gebeurtenissen vinden die door de eeuwen heen (zouden) hebben plaatsgevonden.
4. <https://www.deguate.com/artman/publish/personajes-mayas/tecun-uman.shtml> - Kaart Guatemala situatie 16^e eeuw.
5. <https://www.worldatlas.com/maps/guatemala> – Kaart van het moderne Guatemala.
6. <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=6656242> – Resten van Q'umarkaj. Foto april 1971, HJPD.
7. By JI FilpoC - Own work, CC BY-SA 4.0,
<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=79340037>: Portret van Pedro de Alvarado.
8. <http://www.executedtoday.com/2020/03/07/1524-the-rulers-of-the-kiche-kingdom/> - Op deze site vind je datums van executies door de eeuwen heen, dus ook die van de dag waarop de leiders van de Quiché zijn verbrand en vervolgens de hele stad Q'umarkaj. Bovendien wordt er goede informatie bij gegeven.
9. [http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/5/5d/Iglesia de Salcaj%C3%A1_1524.jpg](http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/5/5d/Iglesia_de_Salcaj%C3%A1_1524.jpg): Het kerkje uit 1524 in Salcajá. De foto is afkomstig van de Engelse Wikipedia en te vinden via bovenstaande link.
10. <https://noemewv.nl/Getijden/Getijden.htm>: Deze site bevat een schat aan liturgische informatie voor verschillende geloofsgemeenschappen. Op basis hiervan heb ik de tijd voor de Hoogmis bepaald.
11. Veel informatie over de conquistadores is te vinden op de Engelse Wikipedia. Cortés, die een jaar na De Alvarado aan zijn veroveringen in het gebied Petén begint en doortrekt naar Mexico, heeft overigens een gekweld gezicht. Hij heeft ook veel doden op zijn geweten, maar misschien was hij minder overtuigd van zijn gelijk dan De Alvarado? Zie o.a.
https://en.wikipedia.org/wiki/Spanish_conquest_of_Pet%C3%A9n#/media/File:Hern%C3%A1n_Cort%C3%A9s_an%C3%B3nimo.jpg.
12. Zie verder o.a. <https://weaponsandwarfare.com/2018/06/04/four-brothers-in-a-conquest-the-alvarados-and-guatemala-ii/>: Informatie over en afbeeldingen van werkwijze Spaanse veroveraars.

De astrologische commentaren zijn gebaseerd op mijn eigen ervaring. Alleen voor de maanknoppen heb ik een andere bron gebruikt:

Simmers, Wim (2017). *Maansknopen. Lotsbepalers in de Astrologie*. Hajefa, Zoetermeer:
Het is een interessant en leesbaar boek met mooie typering. (Ik heb alleen bezwaar tegen de 's' in maansknopen, aangezien het woord 'maan' oorspronkelijk vrouwelijk is, en de 's' er dus niet thuis hoort.)